

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Unversus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disput. XI. Alia quædam discutiuntur circa Animam Rationalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

SECTIO IV.

Objectiones contra Animarum immortalitatem.

I. Solvitur prima obiectio ex Scrip-
tura.

Objicies primò illud Ecclesiastæ 3. v. 19. unus est interitus hominis & jumentorum, & aqua utriusque conditio, sicut moritur homo, & illa moriuntur. Resp. primò cum S. Thoma, 1. p. q. 75. a. 6. ad 1. verba illa à Salomone dicta esse in personâ impiorum. Secundò dico, sermonem ibi non esse de morte animarum, sed hominis, seu totius compositi, quoad totum namque eodem modo moriuntur; tam enim non manet homo, seu illud compositum post mortem; quam non manet equus. Hoc modo locum hunc explicant S. Gregorius Nazian. S. Hieronymus, & alij.

II. Quo sensu dicat Scriptura mortui nihil amplius vivere posse.

Objicies secundò illud Ecclesiastæ 9. Melior est canis virum leone mortuo: viventes enim sciunt se esse mortuos, mortui autem nihil noverunt amplius. Et v. 10. Nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quò tu properas. Respondent multi hæc verba proferri in personâ impiorum. Secundò dici potest verissimum esse nec rationem, nec sapientiam futuram apud inferos: quod autem dicitur, mortuos nihil amplius nosse, intelligitur eos, qui tunc erant, maximè in Purgatorio & inferno, ignaros fuisse earum rerum, quæ in hoc mundo contingunt; cum nullum amplius habeant cum viventibus commercium, nisi Deus ipsis peculiariter species nonnullarum rerum, quæ in mundo geruntur, infundat.

III.

Explicatio sextæ Synodi dicentis animas & Angelos per gratiam tantum Dei esse immortales.

Objicies tertio ex sexta Synodo Generali, Actione 11. in epistolâ Sophronij approbatâ à Concilio, in qua dicitur, intellectualia, & spiritualia, qualia sunt animæ & Angeli, non per naturam, sed per gratiam Dei esse immortalia. Resp. gratiam duobus modis subinde sumi, primò & præcipuè, pro gratiâ sanctificante, & donis Dei supernaturalibus, quæ sunt planè supra omnem exigentiam naturæ. Secundò, latius sumitur gratia pro omni eo quod quocunque modo est donum Dei, licet sit quid omninò naturale. Cum ergo Deus gratis animas & Angelos creaverit, possitque absolute ob perfectum, quod in res omnes habet, dominium, illos destruere, licet naturâ suâ sint immortales: quod non utatur hoc suo dominio, nec eos destruat sed conservet, est aliqua illis præstita gratia, & beneficium.

Cur anima horreat separationem à corpore, quod arguit illam tunc debere perire, & amittere esse. Negatur sequela, horror enim ille vel provenit ex ignorance quid de eâ post separatio-

nem futurum sit, vel ex dolore quod debeat amicos in hoc mundo, & res quasque sibi charissimas relinquere. Unde multi qui hæc in vitâ contemperunt, non modò non horrent, sed votis omnibus expetunt separationem à corpore.

Objicies quintò animâ rationalis nullam potest exercere operationem separata, ergo non manet. Consequentia videtur clara, nihil enim existere potest quod non potest operari. Antecedens probatur, si enim quidquam animâ agere posset, maximè intelligere & velle, sed hoc non potest, nam in omni intellectione, & consequenter volitione, dependet à phantasmatis & sensibus; sed separata nullos habet sensus nec phantasmata, ergo. Resp. animam juxta multos, etiam dum est in corpore, exercere aliquas operationes intelligendi & volendi independentem à corpore, tum in extasis illis, quæ naturaliter quibusdam contingunt, ut supra retulimus, tum quando intelligit se intelligere, & reflectit supra suos actus intellectus & voluntatis. Sed quidquid sit de hoc, deunita saltem à corpore non est cur superiore quodam & excellentiore modo non operetur, & independentem ab omni sensu corporeo per species sibi inditas à Deo, vel etiam per illas, quas in hac vitâ acquisivit.

V. Obiectio animæ separata non potest operari independentem à sensibus.

Resp. animam separatam operari independentem à sensibus.

Objicies sextò: argumentum illud ex vitâ hic in virtute à quibusdam, in sceleribus ab aliis transactâ deductum, nihil probare; qui enim vitam in pietate transigunt, præmium suum hic recipiunt, & e contra qui sceleratè vivunt, poenam: virtus namque est sibi mercedem præmium, vitium poenam. Hinc Romanus Philosophus epist. 81. Rectè facti, inquit, fecisse merces est. Et S. Augustinus, iussisti Domine, & ita factum est, ut omnis animus malus, ipse sit poena sibi. Non est ergo cur post hanc vitam, vel præmium illi, vel hi poenam expectent.

VI. Dices: virtutem esse præmium sibi, vitium poenam. Rectè facti fecisse mercedem.

Resp. tamen, virtutis exercitium sæpè cum magnis laboribus, ærumnis, ac difficultatibus, cum cruciatibus etiam ac tormentis, imò cum mortis ipsius perpeffione frequenter esse conjunctum, ergo præter honestatem virtutis aliud ei præmiu in debetur, quod cum huiusmodi acerbitate non conjungatur. Unde, in omni benè institutâ Republicâ præmia virtutem exercentibus semper proponi cernimus. Deinde, homines, quò sceleratiores, eò cum minori conscientie stimulo se vitii dedunt. Imò frequenter nullo planè scelerum suorum seu usu afficiuntur, sed cum summâ voluptate luxuriantur, quibus proinde vitia non sunt poena, nisi activè, ut ajunt, & causaliter. Equi- busdam non tantis ergo ratio postulat, ut virtutis præmium illi, hi scelerum poenam alibi recipiant.

VII. Resp. exercitium virtutis cum magnis sæpè ærumnis esse conjunctum, sed aliud præmium exigere.

Vita qui-
busdam non
sunt poena,
nisi causâ
acti-
vè.

DISPUTATIO XI.

Alia quadam discutiuntur circa animam Rationalem.

SECTIO PRIMA.

De multiplicitate animarum, & modo quo producuntur.

I. Similis hominum corporibus singula infunduntur animæ.

Quæres primò: utrum animæ rationales multiplicentur ad multiplicationem corporum? Resp. affirmativè contra Pythagoræos statuentes transmigrationem animarum ab uno corpore hominis ad aliud, imò & in corpora brutorum. Conclusio tamen nostra est de fide, & definita in Concilio Lateranensi, loco disp. præcedente, sec. primâ citato: Ratio est, quia Deus ut auctor naturæ semper dispo-

R. P. Th. Comptoni Philosophiæ.

nit diversis corporibus, animas ad eorum dispositionem infundit.

Quòd verò non transmigrant animæ in corpora brutorum, multo videtur certius; tum quia non est cur in poenam, ut dicebant illi, infundantur flagitiorum hominum animæ in corpora brutorum, illa enim propriè non est poena, cum non sciatur, nec sentiantur: neque enim cognoscunt animæ in brutis se eò esse ablegatas, nec quidquam recordantur eorum, quæ aliquando in corpore humano gesserunt. Longè verò magis abest à vero illud nonnullorum delirium, qui unam tantum numero asserebant esse animam, sicut Averroës posuisse fertur unum intellectum universalem omnibus hominibus communem.

II. Anima sceleratorum hominum non transmigrat in corpora brutorum.

V v

munem

munem : de quo in Logica, cum de universali.

III.

Anima rationalis non producit a parentibus.

Error Platoni & Origenis circa animas non productas.

IV.

Anima non sunt creatæ ante corpora.

Quæres secundò : Utrum anima rationalis producat a parentibus? Resp. negativè, ut etiam est de fide; sed disposita à parentibus materiâ, producit a solo Deo. Ratio est, quia anima est independens à subiecto, sicque produci debet per creationem; nullum autem agens naturale, saltem de facto, creat, quicquid dicant aliqui de possibili, ut in Physicis vidimus d. 41. sect. 6. De fide etiam est non fuisse productas animas rationales prius quàm unirentur, ut volebat Plato, & Origenes; hoc affirmans ex illo Gen. 2. v. 2. ubi dicitur, *Deus requievisse ab omni opere quod parârat*. At hic locus, siquid probet, probat omnes etiam formas materiales, & accidentia fuisse intra sex illos primos dies producta.

Cum ergo anima sit naturâ suâ forma corporis, Deus qui, ut auctor naturæ, se ad exigentiam causarum secundarum accommodat, positis in materia dispositionibus requisitis, animam creat, & infundit. Deinde, nulla sunt indicia fuisse animas creatas ante corpora; aliquos enim actus in statu illo separationis eliciissent, & jam recordarentur rerum quas ibi gesserant: sicut quando animæ redeunt ex Inferno, aut Purgatorio, recordantur eorum quæ isthic viderunt. Ac proinde, nisi velimus ponere tot miracula, non possunt animæ primò fuisse productæ, & tanto tempore extitisse sine corporibus.

SECTIO II.

Utrum Anima Rationalis sit formaliter vegetativa & sensitiva.

I.

Ostenditur animam rationalem esse formaliter vegetativam, & sensitivam.

Resp. affirmativè: anima enim rationalis est formaliter sensitiva, ut mox ostendam, anima autem sensitiva est etiam formaliter vegetativa, potest siquidem disponere materiam ad extensionem sui, vel ad novæ partis animæ sensitivæ, aut unionis productionem, eamque producit, & consequenter so auget & nutrit: sed hoc est formaliter esse vegetativam, seu nutritivam, nec enim ob aliam causam dicuntur plantæ vegetare, nisi quia novam partem formæ, vel unionis producant in novâ parte materiæ, & se nutriunt. Quod autem anima sensitiva producat novam illam partem formæ, vel unionis videtur certum, sicut enim anima vegetativa producit partem sui, ita & sensitiva sui, vel unionis. Cum ergo anima rationalis possit hoc modo disponere materiam ad extensionem sui in eâ, & producere novam partem unionis, erit formaliter vegetativa. Deinde, est formaliter sensitiva: nam eadem anima in homine intelligit & sentit, ergo elicit sensationes, ergo est sensitiva: si enim idem principium non esset intelligens & sentiens, sed sensationes efficerentur & reciperentur in aliâ formâ, non possent conducere animæ ad intelligendum. De quo postea latius.

II.

Diversitas harum operationum non arguit diversitatem formarum.

Secundò probatur: si enim hæc diversitas operationum arguat diversitatem formarum, non erunt in homine tres solùm formæ, sed plures: quidni enim hoc modo erit una forma ad assentiendum, alia ad dissentiendum, alia ad amandum, alia ad odio habendum &c. cum hæ operationes non sint diversæ solùm, sicut nutritio, & sensatio, sed etiam contrariæ, & consequenter magis repugnantes, ut procedant ab eodem principio: sicut calor & frigus in gradibus intensis requirunt diversâ principia, ignem scilicet & aquam.

III.

Sequitur tot esse animas in homine, quot sunt diversæ operationes.

Conf. primò, eodem modo ad singulas operationes sensuum diversa debet assignari anima, & alia erit anima visiva, alia auditiva, & sic de cæteris. Dices; sufficit diversum principium accidentale ad has operationes. Contrâ, ergo & ad nutritionem, & sen-

sationem. Conf. secundò, in omnibus propè rebus operationum hunc modum philosophandi deberent assignari plures formæ, sol enim diversissimos effectus, ut plantas, vel saltem metalla producit: item excipiat, liquefacit, indurat &c. Sicut ergo in his diversissimæ operationes possunt ascribi eidem principio, poterunt similiter in animâ.

Si tamen per vegetativum intelligitur idem atque vegetabile, seu quod potest augere se, anima rationalis non erit hoc sensu vegetativa; sed jam erit quæstio de nomine: ad vegetationem enim sufficit quod producat nova pars unionis, & consequenter nova pars viventis, hæcenim est propriissimè nutritio & vegetatio, licet forma ipsa non augeatur in se.

IV.

Aliud est vegetativum, aliud vegetabile.

SECTIO III.

Quæ forma præcedat animam in primâ ejus infusione.

Quæstio est, utrum ante animam rationalem infundatur in materiam, in quam illa postea inducitur, anima primò vegetativa tantum, postea hæc expulsâ, sensitiva tantum, & tandem expulsâ priori sensitivâ, rationalis. Affirmant Conim. 1. 2. de Ani. c. 1. q. 4. ar. 2. & favere videtur S. Thomas 1. p. q. 118. ar. 2. sine, licet explicari possit quod solum velit hominem primò vivere vitâ plantæ, deinde animalis, tertio hominis, id est, prius exercere operationes vegetandi, deinde sentiendi, ultimò ratiocinandi.

Contrarium tamen videtur probabilius: tum quia certum est, & apud omnes in confesso, imò sæpè innuatur in Scripturâ nasci homines, ergo tunc quando nascuntur, materia seu corpus informatur animâ rationali, alioquin non essent homines; sed tunc non potest anima illa exercere operationes ratiocinandi, ergo quoddam ab initio defectu dispositionum non potuerit sentire, non magis arguit non habuisse compositum illud animam sensitivam, quàm quando nascitur, non habere rationalem, cum tunc nullum actum rationis possit elicere. Deinde, si immediatè ante animam rationalem fuit aliqua anima sensitiva in illo corpore, non fuit anima sensitiva in communi, sed aliqua particularis, ergo materia ex qua postea constituitur homo, immediatè ante constituebat brutum.

Tertio, quia ad omnes formas brutorum, saltem perfectorum, deberent eodem modo præcedere duæ alie, nempe una vegetativa, alia sensitiva: sicut enim idè ab his ponitur alia prior animâ rationali, quia non potest tunc anima rationalis elicere ultimam suam operationem, ita & ad formam equi vel leonis poni alia deberet, cum non possint etiam in initio elicere ultimam suam operationem. Quarto, quia in cane statui debet alia forma post nonum diem, si ad singulas novas series operationum velint ponere novam formam.

Dices, natura incipit ab imperfectioribus, & paulatim ascendit ad perfectiora, ergo immediatè à formâ seminis non debet materia transire ad animam rationalem, formam nobilissimam. Contrâ primò, ergo nec à formâ illâ sensitivâ imperfectissimâ transire immediatè debet ad animam rationalem, cum multæ sint formæ intermediae, per quas, si adeò religiosè observanda esset hæc gradatio, deberet transire. Contrâ secundò, materia viâ corruptionis immediatè transit ab anima rationali ad formam cadavericam, omnium fortassis formarum imperfectissimam, ergo sicut in descensu non observatur semper hæc gradatio, ita non est cur observetur in ascensu.

III.

Sequitur ad animam animalium perfectiorum debere aliam animam ad eandem.

IV.

Natura incipit ab imperfectioribus, modo intelligendum.

Hoc

V. Hoc ergo dictum non intelligitur semper de gradatione substantiali, sed de accidentali: hoc autem in ea videmus semper, per se loquendo contingere, & consonat dictum illud Philosophi supra allatum, nempe, homo primo vivit vitam plantæ, deinde vitam animalis, postremo vitam hominis. Et sicut hæc gradatio observatur in ascensu, ita vice versa in descensu: primum enim per se loquendo deficit hominem moribundum ratio, & senes frequenter repuerascunt: deinde eum deficit sensus, & senes in ætate jam decrepitâ omnibus penè sensibus destruantur: atque ita sicut primum, ita & ultimò vivit homo solum vitam plantæ. Dixi per se loquendo; nam in subitis quibusdam casibus omnes fortè operationes, & sensus simul deficient, ut constat dum quis subito extinguitur.

VI. Infunditur ergo anima rationalis quamprimum materia est organizata virtute feminis ad corpus humanum. Quod verò non possit statim exercere omnes suas operationes, id ei provenit per accidens. & si hoc obstaret, non deberet, ut dixi, infundi anima rationalis nisi diu post natum infantem, cum nec statim post nativitatem possit defectu dispositionum requiriturum elicere operationes rationis, saltem non potest ante nativitatem, & tamen certum est ante eam infundi animam rationalem, alioqui non nascerentur homines. Sicut eodem modo in osse & carne hominis est eadem anima, quæ in capite, licet defectu dispositionum, in osse vivat tantum vitam plantæ, in carne vitam animalis, & in capite vitam hominis. Quod ergo hic contingit in eadem animâ respectu diversarum partium corporis & loci, sit ibi respectu diversi temporis.

SECTIO IV.

Utrum status separationis sit Animæ Rationali connaturalis.

I. Ante resolutionem, notandum primum: connaturale duobus modis sumi; vel prout distinguitur contra supernaturale, vel contra violentum. Quæstio autem hic procedit de secundâ acceptione, nam de primâ, non dubium quin sine miraculo existere possit anima sine materiâ. Notandum secundò cum omnibus communiter: posse aliquid esse violentum, quod non solum est contra efficientiam, sed etiam contra exigentiam, vel inclinationem alicujus rei. Sic communiter dicitur materiam fore violentam sine omni formâ, cum tamen formas non efficiat, & tam connaturaliter est sub animâ rationali, quam sub aliis formis, ad quam tamen non concurrat, ne quidem materialiter.

II. Ne ergo quæstio sit de nomine, quærimus utrum status separationis sit contra inclinationem animæ, sive dicendus sit violentus, sive non. Tertiò, notandum: ablationem illius, quod rem aliam valde perficit, non semper rei illi esse violentam, sicut ablatio lucis non est aëri violenta, licet à luce valde perficiatur. His positis,

III. Dico primum: respectu totius compositi, animæ separatio est violenta. Videtur omnino certum, cum sit à principio extrinseco, passio non conferente vim, sed retinente, cum per destructionem illius unionis compositum destruat.

IV. Dico secundò: Deus ut autor naturalis producere nequit animam primò nisi unitam corpori. Ratio est, quia ut autor naturæ agere debet secundum exigentiam causarum secundarum: cum ergo nihil sit ex parte causarum secundarum, quod exigat animam primò produci sine corpore, sed potius contrarium, cum semper prius disponatur materia, & ad illam.

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

lius dispositionem Anima producatur, consequens est debere eam primò produci conjunctam corpori. Quo tamen non obstante potest postea conservari separata, cum agentia naturalia petant destructionem unionis, per quam est in materiâ, & consequenter exigunt ut separetur; destructio enim unionis est separatio.

Dico tertiò: hæc separatio non est animæ violenta. Probat, licet enim unio sit animæ perfectio, sicque illam perdendo, perfectionem aliquam amittat, aliam tamen non minorem, imò aliquo modo majorem acquirit, nempe modum operandi nobiliorem, actus scilicet intuitivos, & perfectam rerum notitiam; cum tamen in corpore, saltem corruptibili, cæco penè modo omnia cognoscat. Sicut ergo materia quando deperdit unam formam, non patitur violentiam, quia accipit aliam, nec natura humana dum in Incarnatione impediatur à propriâ subsistentiâ, quia accepit Divinam; ita nec anima, licet in separatione amittat aliquam perfectionem, dici poterit pati violentiam, cum aliam illius loco recipiat.

Obijcies primum cum Conimb. tract. de Anim. separatâ, d. 2. ar. 3. unio cum corpore est naturalis animæ, ergo illius amissio est contra naturam, alioqui verificarentur duo contradictoria. Resp. distinguendo consequens, illius amissio est contra naturam, quando non datur ipsi aliquid aliud, quod unionem hanc in aliquo genere compenset, concedo consequentiam; quando datur aliquid compensans, nego: ut in exemplis proximè allatis de materiâ prima, & natura humana Christi constat.

Obijcies secundò: ergo anima hic in corpore est violenta, cum privetur illis perfectissimis actibus, & aliorum cognoscendi modo. Resp. negando sequelam, ad probationem dico, licet privetur illis perfectis actibus dum est in corpore, habet tamen complementum substantiale. & alias actiones, nempe operationes omnium sensuum, quas exercere non potest separata. Unde fortè perfectio hæc substantialis in corpore, simul cum aliis illam comitantibus censeatur posset æqualis alteri, sicque uterque status erit æque naturalis.

Secundò dico, non semper esse alicui rei violentum quando privatur re quapiam perfectiori, & solum aliquid imperfectius illius loco recipit: sic enim non est violentum materiæ amissâ animâ rationali recipere illius loco formam cadaveris, nec naturæ humanæ, si dimitteretur à Verbo Divino, esset violentum recipere propriam subsistentiam: sicut nec intellectus vim ullam patitur, quando relinquendo actum scientiæ elicit actum opinionis, vel etiam quando relicto actu scientiæ cessat ab omni operatione. Nec quoad hoc spectandus est appetitus elicitus, esto enim anima mallet fortè existere separata, conjunctio tamen non est illi violenta: sicut nec subsistentia propria est humanæ naturæ violenta, licet mallet habere Divinam; nec actus opinionis, licet mallet habere scientiam. Quare non ita ad amissionem sibi hac in parte correspondent appetitus innatus, & elicitus.

Obijcies tertiò cum P. Hurt. d. 18. de Ani. sect. 3. §. 12. Mors est violenta homini, ergo ratione alicujus partis; non ratione materiæ, utpote quæ indifferens est ad formam viventis vel non viventis, ergo ratione animæ, quicquid enim convenit toti, convenit ei ratione alicujus partis. Conf. dispositiones in homine resistunt morti, sed hæc peculiariter tribuuntur animæ, ergo anima resistit morti, & contrahitur separationi, ergo separatio est ipsi violenta.

Ad argumentum Resp. primum, non quicquid convenit toti, semper ipsi convenire ratione alicujus in eo.

V. Status separationis non est animæ violentus.

VI. Non est separatio contra naturam, quando loco unionis datur aliquid, quod eam compenset.

VII. Nec hinc sequitur animam violententer detineri in corpore.

VIII. Res non patitur semper violentiam, dum loco perfectiori accipit aliquid imperfectius.

IX. Obic. quicquid convenit toti, convenit ei ratione alicujus partis.

X. Resp. non semper ali-

quid conve-
nit toti ra-
tione ali-
cuius partis.

Mors est
violenta toti
ratione
unionis.

XI.

Quomodo
dispositiones
ad separa-
tionem ten-
dentes sint
animæ vio-
lente.

eo contenti, sed ratione ipsius totius adæquatè sumpti, ut constet in infinito, & in his & similibus propositionibus, omnia elementa sunt quatuor, &c. Resp. secundò, mortem esse violentam toti nec ratione materiæ nec ratione formæ præcisè & secundum se sumptæ, sed ratione unionis: unde mors non est violenta animæ secundum se, sed solum ut unitæ, & ut est pars totius, cuius, quæ pars est, præcipuè bonum spectat, est autem talis formaliter per unionem.

Et per hoc patet ad confirmationem, esto enim dispositiones illæ resistent dispositionibus tendentibus ad destructionem unionis, hæ tamen non sunt violentæ animæ secundum se sumptæ, utpote quæ sine dispositionibus naturaliter possint existere. Solum ergo sunt violentæ animæ ut unitæ, & consequenter unioni, quod enim tribuitur alicui reduplicativè ratione alterius, tribuitur ipsi rationi reduplicatæ: sic cum dicimus *paries ut albus videtur*, sensus est videri solum albedinem. Secundò dici posset, esto sint etiam animæ violentæ illæ dispositiones, utpote naturalibus ipsius dispositionibus contrariæ, id tamen non provenire ex eo quod tendant ad separationem animæ à corpore, sed quod obstant quominus anima habeat perfectionem sibi in hoc statu debitam, & consequenter impediatur operationes, quas etiam in corpore elicere debeat: quæ de causâ ipsas expellit, & recuperat proprias, ut melius possit producere operationes sibi pro hoc statu connaturales, & debitas, ad quas nisi dum unita est corpori sit expedita, est in statu aliquo modo violento.

SECTIO V.

Quos actus elicere possit anima in statu separationis.

I.
Anima separata non potest elicere actus sensuum.

Potest elicere actus intellectus.

II.
Potest anima separata elicere actus abstractivos, similes iis, quos elicit conjuncta.

In primis, non posse elicere operationes materiales sensuum æquè videtur certum, ac posse elicere spirituales, actus scilicet aliquos intellectus & voluntatis. Primum constat, vel enim non defert secum potentias materiales, auditum, visum &c. si ab animâ distinguantur, vel saltem non habet dispositiones materiales, & organa ad operationes illas requisita. Secundum probatur, tunc enim perfectissimè debet intelligere, cum libera sit à mole & gravamine corporis, versarique debeat cum aliis animabus & Angelis, & consequenter species intuitivas habebit, vel infusas sibi à Deo, sicut habent Angeli, vel productas ab objectis ipsis spiritualibus, ut volunt aliqui, & insinuat P. Suárez l. 6. de Anima, cap. 6. & deinceps.

Præterea, anima exercet actus intellectus, & consequenter voluntatis similes iis quos exercuit in viâ, nempe abstractivos & imperfectos. Ita omnes communiter cum S. Thoma 1. p. quæst. 86. a. 6. Ratio est, quia non est unde species in viâ acquisitæ corrumpantur, cum non dependant à corpore, sed sint mera instrumenta animæ, sicut sunt intellectus & voluntas. Idem est de habitibus vel voluntatis vel intellectus, si dentur distincti à speciebus, de quo postea.

Cum ergo deferat secum anima principium harum operationum, non est cur eas elicere non possit, etiam separata.

Excitantur autem hæ species in eo statu à solâ voluntate, non à phantasmatibus ut hic in viâ communiter contingit. Deinde, recordantur animæ eorum quæ egerunt vel didicerunt in vitâ, ergo retinent species memorativas illarum rerum: & licet quidem possit Deus species de novo ad hæc munera eis infundere, non est tamen cur id præstet, cum priores sufficiant. In animabus tamen Beatorum nullus manet habitus vitiosus siquem fortè in hac vitâ acquisiverant, sicut nec honestus ullus in inferno, cum hisce statibus non conveniant.

Dices primò, habet anima in eo statu perfectiores species, cur ergo retinebit has? Contrâ, sic vir elicit operationes perfectiores iis, quas eliciebat puer, alias tamen etiam tunc habet, similes iis quas habebat puer, quæ nimirum eliciuntur à speciebus quas acquisivit in pueritiâ. Quo sensu intelligendus Apostolus 1. ad Corinth. 13. v. 10. ubi ait scientiam evacuatum iri ex parte, id est, quoad imperfectiorem, seu non mansuram in patriâ scientiam nostram de Deo imperfectam & ex parte solum, sed perfectè eum cognoscemus sicuti est. Sicut hic etiam in viâ sæpè habemus simul scientiam & opinionem de eodem omnino objecto.

Imò Christus habuit simul varias scientias earundem rerum, ut communiter docent Theologi tertiâ parte, cum de Incarnatione, primò enim habuit scientiam beatam, seu visionem beatificam, quæ res vidit in Verbo: scientiam etiam per se infusam, quæ res vidit in seipsis: præterea scientiam naturalem earundem rerum per accedens infusam, & tandem experimentalem. Quodd autem in patriâ non sit futura fides, sicut nec Christus illam habuit, nil obstat quominus sint ibi actus naturales habiti per species abstractivas, fides enim solum subordinatur visioni quasi lucerna, donec dies illucescat, ut loquitur S. Petrus Epist. 2. c. 1. v. 19. unde in patriâ, illucescente die, & tenebris cessantibus, ac sine ad quem fides ordinatur, cessat.

Cognoscit ergo anima separata intuitivè objecta ut plurimum intra se, præter secreta cordium, videt etiam intuitivè Angelos, eo modo quo Angelus inferior cognoscit superiorem: ita Suar. l. 6. de Anim. c. 6. 7. & 8. per species autem quas hic acquisitas secum defert, discurrit etiam separata, & discurrendo longè perfectiores species abstractivas indies comparat.

Quæres utrùm in Animâ separata sit potentia motiva? Quodd possit anima separata seipsam movere non est dubium. Imò nec dubitandum videtur, quin habeat virtutem movendi alia à se, sicut habent Angeli: alioquin essent animæ separatae instar tot statuarum, & stipitum. Nec sequitur, potentiam motivam animæ esse materialem, magis quàm potentiam motivam Angeli: sicut enim potest potentia motiva spiritualis Angeli producere terminum materialem, nempe imperium, & motum in rebus corporeis, ita quidni idem poterit potentia motiva animæ?

II.
Quomodo
excitantur
species in
animâ separata.

IV.
Licet anima
separata eliciat actus intuitivos, non obstat quominus eliciat etiam abstractivos.

V.
Licet in
beatissimis
sit fides per
se infusa, non
obstat
esse actus
naturales
abstractivos.

VI.
Anima separata videt quædam intuitivè, de quibusdam discurrit.

VII.
Anima separata habet potentiam movendi seipsam & alia.